www.svoboda-news.com

JUN 26 1922

Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 146. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 26. червня, 1922.

VOL. XXX. No. 146. Jersey City, N. J., Monday, June 26, 1922. THREE CENTS

ПОСИЛАЮТЬ ВІЙСКОВІ СУДИ НА СЛІДСТВО МАСАКРИ СКЕБІВ

ШІКАҐО, 23. червня. — Генерал стейтових військ по порозумінню з илинойським губернатором Смолом висилав військовий слідчий суд для розслідження масакри страйколомів в Герин.

Рівночасно тисяча федеральних військ дістала приказ бути готовими з оружем в руках вирушити на кождий приказ в округ зоворушень.

Представники генерала, вислані ним для розслідження небезпеки поновного заколоту, вернули з рапортом, що така небезпека минула й що в окрузі Герина не заноситься на повторенне кровавих сцен.

НАСТРІЙ ОКОЛИЦІ ПІСЛЯ МАСАКРИ

ГЕРИН, Илинойс, 23. червня. — Ціла околиця Герина, в котрій розігралися дише два дні тому такі страшні сцени, тепер успокоїлася, немовби всі були заняті похоронами жертв.

З висказів страйкарів не видно, щоби вони жалували того, що случилося. Навіть безнесмени з околиці заявляють, що причиною заворушення була впертість властителів копалень вугля, котрі хотіли вести роботу помимо страйку.

МАШИНИ ЗАМИКАЮТЬ

Полковник Гантер, особистий представник генерала Блека, командата илинойської міліції, порадив илинойським вуглевим копалням, що досі вели роботу страйколомами, перервати роботу, щоби не провокувати далі страйкарів. Властителі згодилися послухати полковника.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ РАДИТЬ НАД ВУГЛЕВОЮ СИТУАЦІЄЮ

ВАШІНҐТОН, 23. червня. — На нинішнім тижневім засіданню кабінету міністрів раджено над справою вуглевого страйку. Справа видно була порушена наслідком кровавих подій в Илинойс.

Покищо ще нема ніякої публичної заяви в справі становища уряду, всеж таки заповідають, що незадовго уряд зробить якийсь офіціяльний крок для полагодженя вуглевого страйку. Так міністерство торговлі як міністерство праці вислало вже кількох своїх аґентів, які мають розглянутися в положенню в углевих округах та найти якийсь спосіб покінчити страйк.

Міністерство праці видало публичну заяву, в котрій осуджує кроваві події в Герин, і заявляє, що всі винуваті будуть потягнені до судової відвічальности.

ЗІ СУДУ НАД ВЕСТ-ВЕРДЖІНСЬКИМИ ДЕМОНСТРАНТАМИ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 23. червня. — Нині покінчилася розправа проти другого обвиненого з цілого ряду обжалованих за вестверджінську демонстрацію з минувшого вересня. Є ним священик Дж. Е. Вилберн, котрого прокураторія державна стейту Вест Верджінія обвиняє за участь в стрілянині, від котрої минувшого вересня погиб один з помічників шерифа. Розправа покінчилася так, що лава присяжних суддів признала його винувати „убийства другого степення".

ЩЕ ОДНА КРОВАВА БІЙКА НА ТЛІ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 23. червня. — Коло місточка Мавндсвил прийшло до кровавої бійки межи страйкарами та страйколомами, що їхали під охороною приватних узброєних сторожів до копальні підприємства Гадсон Ковл Ко.

Підчас бійки погибло двох страйкарів. Страйкарі кажуть, що бійку почали стрілянною сторожі компанії, а сторожі кажуть, що їх напала громада страйкарів, зложена з яких 400 осіб.

ГОМПЕРС ЗНОВ ВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

СИНСИНАТІ, Огайо, 23. червня. — Конвенція Американської Федерації Праці вибрала нині знов Самуеля Гомперса президентом організації.

Проти Гомперса не появився на конвенції ніякий поважний кандидат. Противники його старалися переконати Джана Лунса, президента майнерської юнії, щоби він кандидував сього року, як се він робив на минувшій конвенції, однак Лунс уважав свою кандидатуру занадто слабою і не згодився на її поставленнє.

Сьогорічний вибір Гомперса на президента Американської Федерації Праці се вже 41-ий вибір його на сей уряд. Сьогорічний його вибір показав слабість скрайно лівих елементів на конвенції.

СПРАВА ВИЗНАННЯ СОВЄТІВ НА КОНВЕНЦІЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

Попри виборі президента Американської Федерації Праці конвенція займалася майже ввесь нинішний день дебатою над питанням межинародного визнання російських совєтів.

Прихильники большевиків на конвенції поставили були внесенне, щоби конвенція постановила апелювати до американського уряду за визнанням російського большевицького уряду. Конвенційний комітет для межинародних справ, до котрого відослано резолюцію, розділився: більшість заявилася проти такої резолюції, а меншість заявилася за нею. Коли оба реферати прийшли перед повне засіданне конвенції, вийшла завзята дебата, в котрій брав участь теж С. Гомперс, завзиваючи делеґатів, щоби не заявлялися за диким большевицьким урядом.

Справи ще не порішено.

УКРАЇНСЬКА ПОБІДА НА З'ЇЗДІ МІЖНАРОДНЬОЇ УНІЇ ТОВАРИСТВ ЛІГИ НАЦІЙ В ПРАЗІ.

ГАЛИЦЬКЕ ТОВАРИСТВО ЛІГИ НАЦІЙ ПРИНЯТЕ В ЧЛЕНИ МІЖНАРОДНЬОЇ УНІЇ ТОВАРИСТВ ЛІГИ НАЦІЙ.

З'ЇЗД МІЖНАРОДНЬОЇ УНІЇ ЛІГИ НАЦІЙ ЗАЯВИВ, ЩО ГАЛИЧИНА Є ОКРЕМИЙ КРАЙ ТА ЩО ЇЇ ПОЛОЖЕННЄ ПОВИННО БУТИ ЯК НАЙШВИДШЕ ВИРІШЕНИМ.

(Від власного кореспондента).

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 7. червня. — Сьогодня закінчився шестий з'їзд Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй. І аж сьогодня, в останнім дні з'їзду, вирішилася справа приняття Західно-Укрїнського Товариства Ліги Націй в члени Унії. Такисамо сьогодня голосував з'їзд над резолюціями в справі Галичини. В обох справах ми віднесли повну побіду.

Як до сього дійшло, — а була се дуже важка дорога, на якій ми мусіли побороти великі трудности, — про се напишу в иншій статті. Тут хочу Вам подати тільки про успіхи нашої праці.

Над справою приняття Західно-Українського Товариства Ліги Націй в члени Унії йшли наради то в комісіях то на самім з'їзді весь час з'їзду.

В кінці нинішнього дня рано перша комісія (для внутрішних справ з'їзду) рішила одноголосно предложити з'їздови приняти наше Товариство в члени Унії.

Тільки при тім рішено змінити назву нашого Товариста. Доси ми називали його Західно-Українським Товариством (по французьки: Association de Ukraine Occidentale" — „Товариство Західної України"). Комісія рішила, що воно має називатися „Товариство Східної Галичини" („Association de la Galicie Orientale"). Се своє рішенне комісія мотивувала тим, що в усіх міжнародніх актах, в яких признається державну окремішність нашого краю, називається його „Східною Галичиною", а не „Західною Україною". До сих міжнародніх актів ми повинні також примінити назву нашого Товариства.

Сьогодня по полудни предложенне комісії прийшло на денний порядок з'їзду. Держава за державою, устами представника своєї делеґації, голосують, чи приняти наше товариство в члени Унії. Раз у раз чути голосне „oui" (так). Ані одного „non" (ні). Навіть представник польської делеґації — про що докладно в другій статі, не мав відваги сказати: НІ. Отже голосує: ТАК, додаючи, що зложить в сій справі застереженнє до протоколу. Не голосували за нами тільки делеґації, якіз приводу конфлікту в справі національних меншостий (про се в окремій статті) не були на салі. Голосуванне спінчилося, ми приняті.

Через деякий час англійська делеґатка Гледстон реферує ухвали пятої комісії (про актуальні політичні справи). Тут приходять на чергу ДВІ РЕЗОЛЮЦІЇ, ЯКІ КОМІСІЯ УХВАЛИЛА В СПРАВІ ГАЛИЧИНИ.

Леді Гледстон читає найперше резолюцію в справі ДЕРЖАВНОЇ ОКРЕМІШНОСТИ ГАЛИЧИНИ. Сю резолюцію ухвалила пята Комісія на внесенне англійського делеґата. В Комісії резолюцію принято 15 голосами; один голос був проти, а тут (між ними й Поляк) здержалися від голосування.

Резолюція звучить:

„КОМІСІЯ ДУМАЄ, ЩО ВЗЯВШИ НА УВАГУ ВЛАСНУ ОСОБИСТІСТЬ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ (ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ), ЯКУ ЇЇ ПРИЗНАЛИ СОЮЗНІ І ПРИНЯТІ ДО СОЮЗА ДЕРЖАВИ І ЛІГА НАЦІЙ В СВОЇХ НАРАДАХ В ЇЇ СПРАВІ, ТРЕБА ЇЇ ВВАЖАТИ ЗА ОКРЕМИЙ КРАЙ".

Після відчитання резолюції президент з'їзду Буффіні питає: „Чи хто не противиться сій резолюції?" Ніхто не відзивається. Тоді президент заявляє: РЕЗОЛЮЦІЯ ПРИНЯТА".

Сю заяву президента обі українські делеґації, Великої України й Галичини, зустрічають голосними оплесками, до яких прилучаються й инші делеґації.

Леді Гледстон читає другу резолюцію, приняту в Комісії одноголосно на внесенне голяндського делеґата. Резолюція звучить:

„ШЕСТИЙ З'ЇЗД ЖАЛІЄ, ЩО ПРАВНЕ ПОЛОЖЕННЄ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ОСТАЄ ВСЕ ЩЕ НЕПЕВНЕ І МАЮЧИ НА УВАЗІ ТЕПЕРІШНІЙ СТАН СЕЇ ТЕРИТОРІЇ, ЯКОЇ ПОЛОЖЕННЄ СПРИЧИНЯЄ ВЕЛИКІ ТРУДНОСТИ, ВИСЛОВЛЯЄ БАЖАННЄ, ЩОБ ПРАВНЕ ПОЛОЖЕННЄ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ БУЛО УПРАВНЕНЕ В ЯК НАЙКОРОТШІМ ЧАСІ".

Президент з'їзду знов питає, чи хто не противиться відчитаній резолюції, і за хвильку знов заявляє, що резолюція принята.

Знов українські оплески.

Так виглядає наша побіда.

Шестий з'їзд Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй приняв Західно-українське Товариство Ліги Націй до Унії як представника Східної Галичини і ухвалив, що Східна Галичина є окремий край та що її правне положенне повинно бути як найшвидша управильнене, — очевидно, в душі призбути як найшвидше управильнене. — очевидно, через признанне їй державної окремішности, згідно з ухвалою з'їзду.

Як до сеї побіди дійшло, — про се в слідуючій статті.

Д-р МИХАЙЛО ЛОЗИНСЬКИЙ.

СОЦІЯЛІСТИ-РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЇДУТЬ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ

З Відня пишуть під датою 29. мая с. р. Сьогодня рано виїхали з Відня до Києва б. міністер війни за часів Центральної Ради, Жуковський з жінкою, Чечель, Вол. Залізняк (брат Миколи) і кооператор Гавриленко. Шрат виїхав з жінкою ще перед двома тижнями.

Із закордонної ґрупи українських лівих сіерів остали у Відні проф. Грушевський з жінкою і Христюк, тому, що вони були надто анґажовані і що до них, мовляв, не відноситься амнестія.

Серед придніпрянської еміґрації у Відні заввважується в останніх днях живий рух за звороотом на Україну.

УВІЛЬНЕННЄ УКРАЇНСЬКОГО РЕДАКТОРА.

В пятницю дня 2. ц. м. відбулася перед карним судом секція III. у Львові карна розправа проти Михайла Струтинського, бувшого редактора журнала „Життя і Мистецтво" о переступство з § 11. пресового закона, по повнене мнимо тим, що редакція цього журналу без дозволу поліції переміняла цей журнал на політичний. Мин. року засуджено ред. Струтинського на кару пятиденного арешту, зглядно триста марок гривни, апеляція виток знесла, а на останній розправі увільнено його зовсім від вини і кари. Ред. Струтинського боронив адв. д-р Степан Баран.

БЕЗОЛОВЄ В ЧОРНОГОРІ.

Між військовими польськими властями і перемиським маґістратом виринув спір, хто має покрити кошти удержання понтонового мосту, який побудувало військо по заваленню зелізного моста в марті ц. р. Результатом цих спорів є те, що військо розібрало міст а Перемишль відтягнув тепер від Засяна. Дописувач „Дз. люд." пише з того приводу: „Мається враження, що жиємо в дикім краю, в якім властям зається, що вони істнують тільки тому, щоби люде могли платити податки на їх удержання. Хай одначе не забувають, що терпець може урватися й суспільність може сказати: До чорта з такою владою!"

АТЕНТАТ НА ВИЛСОНА ВИКЛИКУЄ ПОВАЖНІ НАСЛІДКИ

18 ОСІБ АРЕШТОВАНО В САМІМ ЛОНДОНІ ЗА ЗВЯЗОК ЗІ ЗАМАХОМ.

ЛОНДОН, 23. червня. — Лондонська поліція арештувала нині 18 осіб, проти котрих вона підносить закид, що вони в посередний або безпосередний спосіб звязані зі замахом двох Айриших на генерала Вилсона, військового дорадника в Олстер.

Кажуть, що на сім ще не скінчилася нагінка на підозрілі особи в Лондоні та що за сими арештованими підуть дальші.

Тимчасове слідство проти виновників замаху показало, що оба справді брали участь в світовій війні як анґлійські жовніри. Виявилося теж, що Обрайен був занятий під другим іменем в анґлійськім міністерстві праці.

СПРАВА АТЕНТАТУ ПЕРЕД ПАРЛЯМЕНТОМ

Нині витягнено справу атентату на генерала Вилсона перед палату послів анґлійського парляменту. В тій справі поставлено до уряду цілий ряд інтерпеляцій, так що уряд стоїть перед поважною критикою своєї політики супроти Ірляндії.

Покищо на ті питання відповідав лише представник міністерства внутрішних справ, заявляючи, що уряд постарався о відповідну охорону життя визначних Анґлійців, котрі як чутки ходять, мають бути дальшими жертвами революційної діяльности радикальних Айриших.

АЙРИШІ ДАЛІ ПЕРЕЧУТЬ СВОЇ УЧАСТИ В ЗАМАХУ

ДАБЛИН, 23. червня. — Імон Де Валера видав заяву про замах на ґенерала Вилсона, в котрій заперечує, немовби він мав якунебудь звязь зі замахом або знав, чому сей замах сповнено.

Подібну заяву видала головна квартира айриської повстанчої армії.

БУРЖУАЗНИЙ УРЯД СТЕРЕЖЕ БОЛЬШЕВИКІВ

ГАҐА, 23. червня. — Представники російського большевицького уряду мають наспіти до Гаги в неділю.

Для них приготовано цілий поверх в однім панськім готелі. Щоби ухоронити їх перед можливими неприємностями, уряд Голяндії думає вжити цілого баталіону війска для стереження большевицьких делеґатів.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ В МОСКВІ

МОСКВА, 23. червня. — Муравіов, адвокат обвинених на росправі проти московських революціонерів, поставлених перед большевицький суд, поставив нині в суді внесенне, щоби суд розвязався яко сторонниччий і зарядив нову росправу проти обвинених.

На доказ сторонничости суду адвокат подав факти, що в демонтрації проти обвинених, яку урядили большевики в судовій салі, брали участь судді та прокуратори.

Большевицький прокуратор Криленко противився внесенню.

ЩЕ ВЕЛИЧАЮТЬ ЦІСАРЯ В НІМЕЦЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ

БЕРЛІН, 23. червня. — Посол Гельферіх з німецької національної партії виступив в німецькім парляменті з похвалами для монархії та дому Гогенцолернів. Він говорив, що аліянти так довго будуть знущатися над Німеччиною, поки вона знов не стане цісарством. Він ручив, що ввесь німецький народ вичікує повороту кайзеризму.

Його кінцеві слова заглушили окрики обурених послів.

НІМЕЦЬКІ КАПІТАЛІСТИ ШУКАЮТЬ ЗА ЗЕМЛЕЮ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 23. червня. — Представники німецького міліярдера Стінеса приїхали до Арґентини, щоби шукати за землею, надаючою для кольонізації німецькими кольоністами та догідної для управи бавовни.

ЛІГА НАРОДІВ РОЗСЛІДЖУЄ ЗОРУЖЕННЯ СВОЇХ ЧЛЕНІВ

ЖЕНЕВА, 23. червня. — Уряд Ліги Народів віднісся до всіх членів Ліги, щоби вони подали Лізі дані про свої державні зоруження, щоби на тих даних оперти свої пляни розоруження. В сім листі Ліга просить теж держави, що до неї належуть, щоби вони подали в своїй відповіди також всі ті ґеоґрафічні факти та межинародні зобовязання, на котрі вони хочуть звернути увагу Ліги при вироблюванню пляну розоруження.

ФРАНЦІЯ ОБУРЕНА

ПАРИЖ, 23. червня. — Вся французька преса остро нападає на Анґлію за те, що її премієр міністрів заявив недавно, що Анґлія буде мусіти зажадати незадовго звороту довгів від своїх довжників. Ґазети кажуть, що Франція стоїть перед новим вимушенням.

ОБВИНЯЮТЬ МОСКАЛІВ ЗА ПАЧКОВАННЄ ОРУЖА ДО РОСІЇ

ПАРИЖ, 23. червня. — Як кажуть французькі ґазети, французька поліція викрила змову пачкувати зброю до совєтської Росії.

Зброю мали пачкувати нібито як рільничі наряди. Пачкували її і з Франції і з Бельґії. Пачкуванне мало початися ще десь в 1921 році і до тепер мали вислати тою дорогою до десять тон зброї. Аж тепер вся пачкарська організація мала впасти в руки французької поліції.

Пачкарів мають ставити перед суд.

ПОЛЬЩА НАРІКАЄ НА БОЛЬШЕВИЦЬКІ БАНДИ

ПАРИЖ, 23. червня. — Польський уряд мав вислати до російського уряду в Москві острий протест проти нападу большевицьких банд на польську територію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерси Сити і заграницею.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платяться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОМІЧ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ ГОЛОДНІЙ УКРАЇНІ.

Виділ праці комітету „Голодній Україні" утворив спомиж себе на разі дві секції: 1) помочи голодним на В. Україні, до котрої увійшли: др. Студинський, Дарія Старосольська, Степан Рудик, Іван Квасниця, Ілл. Калятинський, др. Салагуб, Ст. Пашкевичівна і др. Іл. Свєнціцький; 2) помочи еміґрантам, з членами: Ал. Барвінський, п. Кл. Малицький, проф. Білецьким, о. В. Лициняком, д-ром А. Говиковичем, д-ром Ів. Волошином і Гр. Деркачем.

Обі секції почали вже свою роботу.

На книжочку „Дністра" „Голодній Україні" впливають вже жертви.

„Український фонд воєнних вдовиць і сиріт" зложив для придніпрянських сиріт 100,000 мп., Дирекція „Достави" і „Народньої Гостинниці" по 50,000 мп. Сподівані дальше жертви від фінансових інституцій цілого краю. Львівські громадяни, згідно з проголошеним посту, почали складати однодневний заробіток. Цілою акцією керує президент Юліян Романчук, що не зважаючи на 80 літ життя, буває на всіх засіданнях.

ГЛУХІ ВІСТИ ПРО ПОГРОМИ НА УКРАЇНІ.

В одній данській газеті появилися вістки про дикі погроми на Вкраїні. Хоч близчих подробиць про них нема, всеж таки зі столиці Фінляндії Гельзингфорс подають страшну вістку, що погромники мали винищити до тла Жидів з чотирох українських міст. З Риги знов приходять подробиці про напад бандитів на місто Велиш, то знов про напад на рабіна в якійсь місті в Чернигівщині, то знов про напад на Жидів в селі Білявка над Дніпром.

На загал вістки скупі і на їх основі не можна виробити собі припущення, чи мається тут до діла з справдішнім хуліганським рухом на Україні, який тільки наків лиха передусім самому українському народови, чи зі спорадичними нападами, які в такім анархістичнім правленім краю, як тепер являється Україна, являються річчю повседенною, а яких жертвою падуть так Жиди, як Українці.

Проти можливости першого припущення промовляє те, що вістки про погроми на Вкраїні йдуть не зі самої України, але з Риги ба навіть з далекої Фінляндії.

Ще більше проти правдивости вісток говорить вістка, що ті вісти має розслідувати Жидівський Публичний Комітет в Москві. Коли взяти під увагу, що сей Комітет є підурядовою большевицькою інституцією, спеціяльно зложеною большевицьким урядом для большевицьких політичних цілий, то чутки про анти-жидівські погроми на Вкраїні прибирають зовсім инчу закраску. З минувшини знаємо, що большевицькі слідчі бюра ніколи не робили таких слідств без виразної потреби большевицького уряду, та що така гуманна річ, як слідство в справі погромів, стала в большевиків предметом огидних політичних махінацій. Коли в минувшині большевицькі слідства все видавали свої обжалования проти хуліганів на Вкраїні, тілько разів московським шовіністам на царськім престолі в Москві треба було перед світом оправдатися за якесь нове насильство над цілим українським народом. Тому й тепер можемо сказати з великою певностю, що коли большевицьке бюро чи комітет збирається прослідувати чутки про протижидівські погроми на Вкраїні, то певно большевицький уряд збирається виконати сими днями якийсь новий замах на права України до народного самоправління.

Сей догад потверджують також неприємности, які недавно лишень совєтський уряд мав через своє становище до Вкраїни в Німеччині, в Генуї та в Швеції. Тепер власне, коли російські большевики леда-день сподіють ся добити зі західноевропейськими капіталістами торгу щодо продажі природних богацтв України, Грузії та других завойованих ними країн, тепер большевики відчувають прикро потребу знесення всякого, хочби найменчого сліду вкраїнської самостійности. Однак вони знають, яке враженє серед народів світа викличе такий шовіністичний поступок зі сторони московських імперіялістів, що де треба й де не треба валяють свій писок пісонькими про інтернаціоналізм. Тому стверджене зі сторони якогось жидівського комітету, що на Вкраїні були погроми, хоч таке оречене подекуди скомпромітує большевицький уряд, який до таких ексцесій допустив, булоби все таки дуже вигідним оправданнем для дальшого обкроєння прав українського народа, для дальшого запродання його як худобу в чуже ярмо, для дальшого його закріпощення. Ось тут лежить причина того, що московські большевики так поквапно беруться розслідувати поголоски про погроми, хоч ті поголоски почали кружляти ще на початку мая та хоч вони дивним дивом толі не найшли ніякого відгуку в большевицькім уряді.

ХМАРИ
Повість Івана Нечуя-Левицького, з передмовою Василя Верниволі. Брош. 1.75, в оправі 2.00
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕД ЗЇЗДОМ МІЖНАРОДНЬОЇ УНІЇ ТОВАРИСТВ ЛІГИ НАЦІЙ В ПРАЗІ

Шестий Зїзд Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй в Празі. — Два українські Товариства Ліги Націй. — Приготування Західно-Українського Товариства Ліги Націй. — Заложенне Філії Західно-Українського Товариства Ліги Націй в Празі.

(Від власного кореспондента).

В днях 4—7 червня має відбутися в Празі шестий зїзд Міжнародної Унії Товариств Ліги Націй („Union International des Associations pour la Societe des Nations").

В сій Унії єднаються „Товариства Ліги Націй" („Association pour la Societe des Nation"), які істнують в усіх культурних державах світа. Ці Товариства мають за ціль ширити ідею Ліги Націй і впливати на реформи Ліги Націй в тім напрямі, щоб вона справді стала союзом усіх культурних націй, опертим на ідеалах свободи, рівности і справедливости.

До Товариства Ліги Націй належать у кождій державі визначні політики й учені, через те Унія сих Товариств може з часом здобути великий вплив на міжнародню політику.

Маючи на увазі се значінне Унії Товариств Ліги Націй, українські діячі рішили заложити також українське товариство Ліги Націй і старатися о принятте до Унії.

З огляду на положенне, в якім знаходяться тепер українські землі, показалася потреба заложити два українські Товариства Ліги Націй: одно для представництва Великої України, друге для представництва Галичини.

Чому? Виступаючи на міжнародній арені, треба числитися з міжнародньою політикою. А міжнародня політика в українській справі представляється так: Держави антанти инакше трактують українські землі бувшої Росії, і инакше українські землі бувшої Австрії.

Українські землі бувшої Росії не є доси предметом ніяких міжнародніх договорів. До справи сих земель — можна сказати — держави антанти доси не вмішуються, ждучи, що там утвориться. Ся політика стоїть в звязку з політикою держав антанти до земель бувшої Росії взагалі. Держави антанти ждуть, яку еволюцію перебуде на землях Росії большевизм і що з того вийде. А що українські землі бувшої Росії знаходяться під владою большевизму, то таку політику ведуть держави Росії і щодо України.

Иншу політику ведуть держави антанти що-до українських земель бувшої Австро-Угорщини. Вони стоять на тім, що **вони** мають право рішати про ті землі, — як рішили взагалі про долю цілої Австро-Угорщини. Як доси рішили держави антанти про українські землі Австро-Угорщини, відомо. Українську часть Угорщини (яку ми називаємо **Закарпатською Україною**, бо вона для решти України знаходиться за Карпатами) віддали як **автономну** територію Чехо-Словацькій Республиці; українську Буковину забрала за згодою держав антанти Румунія (справа зі становища міжнародного права ще не є вияснена); а кінці українську Галичину трактують держави антанти як **окрему державну територію**, якої положенне вони ще мають вирішити.

Ліга Націй, се є міжнародня організація, утворена державами антанти. Унія Товариств Ліги Націй, се є організація, яка працює в порозумінню з Лігою Націй. З сього виходить, що коли Україні хотять щось осягнути в Унії Товариств Ліги Націй, то мусять числитися з тим міжнародним положенням, на якім спирається і Ліга Націй і Унія Товариств Ліги Націй. Через те Українці мусять покищо числитися також з тим міжнародним поділом українських земель, який висше представив.

Сі причини подиктували потребу заложення **двох** українських Товариств Ліги Націй.

Товариство, яке має представляти Велику Україну, має за ціль обороняти українську державність перше всего перед Московщиною, — все одно, чи большевицькою чи протибольшевицькою.

Товариство, яке має представляти Галичину, має за ціль обороняти українську державність сеї землі перед Польщею й добиватися того, щоб держави антанти усунули з Галичини польську окупацію і привернули їй державну незалежність.

* * *

Перші заложили таке товариство представники Великої України, надаючи йому назву **„Українське Товариство Ліги Націй"**. Осідком сього товариства вибрано Відень, де знаходиться значне число українських діячів на еміґрації.

„Українське Товариство Ліги Націй" звернулося до Генеральної Ради Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй" з просьбою о принятте до Унії. Генеральна Рада на засіданню в Відні, яке відбулося минулої зими, рішила приняти „Українське Товариство Ліги Націй" до Унії. Се рішенне приняла Генеральна Рада, не зважаючи на те, що представники московського Товариства Ліги Націй противилися сьому.

Тут треба зазначити, що на основі статута Унії до Унії можуть належати тільки товариства, які представляють **окремі краї**, при чім під краєм (pays) статут розуміє держави.

Отже Москалі противилися приняттю українського Товариства на сій основі, що Україна, мовляв, не є окремим краєм (державою), а тільки частю Росії.

Одначе Ґенеральна Рада Унії не пішла за сими московськими міркуваннями і рішила приняти українське Товариство до Унії, чим зазначила, що вважає Україну за окремий край (державу).

Се рішенне Ґенеральної Ради Унії прийде тепер на шестий зїзд Унії, бо приймає членів тільки зїзд. Є всі вигляди, що зїзд затвердить рішенне Ґенеральної Ради і „Українське Товариство Ліги Націй", як представник Великої України, стане членом Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй.

В кінці треба зазначити, що в сих днях заложено в Празі **Філію** „Західнього Товариства Ліги Націй". Головою Філії вибрано проф. **Костя Лоського.** Філія має за ціль працювати на чеськім ґрунті і зокрема поробити приготування до Зїзду Унії в Празі.

* * *

Для представництва українських земель бувшої Австро-Угорщини в Унії Товариств Ліги Націй українські діячі з Галичини й Буковини заложили в Відні **„Західно-Українське Товариство Ліги Націй"**, про що були в „Свободі" докладні відомости.

Назву „Західно-Українське Товариство" принято тому, бо українські землі бувшої Австро-Угорщини творять на основі закона Української Національної Ради з 13. падолиста 1918 р. Західно-Українську Народню Республику.

В цвітні сього року було в Мінхені (в Німеччині) засіданнє Бюра Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй. На сім засіданню Бюро розглядало справу національних меншостий в ріжних державах.

З сього скористало Західно-Українське Товариство Ліги Націй і вислало до Мінхена свою делеґацію, а саме голову Товариства д-ра Романа Перфецького і генерального секретаря Товариства д-ра Олександра Марітчака, щоб поробили заходи в справі принятя Товариства до Унії і розслідження галицької справи Унією.

Делеґація Західно-Українського Товариства Ліги Націй зустріла в членів Бюра Унії Товариств Ліги Націй прихильне приняттє і зрозуміннє галицької справи. Бюро рішило: 1) предложити Ґенеральній Раді внесенне, щоб Ґенеральна Рада предложила зїздови в Празі принятя Західно-Українське Товариство Ліги Націй до Унії Товариств Ліги Націй; 2) предложити утвореннє окремої Комісії для розслідження галицької справи.

Таким чином заходи Західно-Українського Товариства Ліги Націй перед Бюром Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй принесли повний успіх і дають надію успіху також на празькім Зїзді Унії.

* * *

Дня 31. мая відбулося в Празі нарада в справі заложення Філії Західно-Українського Товариства Ліги Націй в Празі. На нараду зібралися переважно професори і студенти Українського Вільного Університету в Празі, як також инші громадяни з Галичини й Буковини. На нараді були також представники Західно-Українського Товариства Ліги Націй — голова др. Роман Перфецький і ґенеральний секретар др. Олександер Марітчак, які приїхали до Праги, щоби підготовити все потрібне на Зїзд Унії Товариств Ліги Націй. Вони представили дотеперішню діяльність Західно-Українського Товариства Ліги Націй і висловили думку, що для підпирання цілий Товариства на чеськім ґрунті треба заложити Філію Товариства в Празі.

Зібрані одноголосно рішили заложити Філію Товариства і вибрали отсю управу Філії: Проф. др. Михайло Лозинський, голова, проф. др. Станислав Дністрянський, заступник голови, Черкавський, секретар, проф. др. Атенор Артимович, проф. др. Іван Горбачевський, проф. Давидовський, др. Харак, члени управи.

Далі рішено, щоби Філія взяла участь в приготованнях до зїзду Унії Товариств Ліги Націй і в самім зїзді і доповнила своїми членами делеґацію Західно-Українського Товариства Ліги Націй, вислану на зїзд з Відня.

* * *

В неділю, 4. червня, зачинається зїзд Унії Товариств Ліги Націй — святочним отворенням.

День перед тим, в суботу, 3. червня, по полудни, має бути засіданнє Ґенеральної Ради, яка між иншим має рішити, чи предложити зїздови приняти Західно-Українське Товариство в члени Унії. Сподіваємося великого опору Поляків, який треба буде зломити, даючи всім делеґаціям докладні відомости про галицьку справу і переконуючи їх про слушність нашої справи.

Прага, 1. червня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

THE UKRAINIAK NATIONAL CHORUS

WHAT IT IS, WHAT IT SINGS, WHO LEADS IT—THE SENSATION IT HAS CAUSED IN EUROPE

By Jessie McBride

"America will hear the most artistic, extraordinary and unique organization of its kind in the world," says Max Rabinoff in presenting to the American public next season — beginning in October — the Ukrainian National Chorus, which has received superlative praise from the leading critics of Europe, such as is seldom accorded to any single musician or group of artists. Such a chorus of endorsement from the man who was the pioneer in introducing that epoch making art of the Ballet Russe with the inimitable Pavlowa to America, the famous Balalaika Orchestr, and who presented with the Boston Grand Opera Company some of the most notable narratives and brilliant casts we have known, adding to them the luxury of the Pavlowa ballet as an ente'acted needs no justification.

Mr. Rabinoff is a pioneer in the art of music. He believes the coming of the Ukrainian National Chorus will again fulfil a mission in art as well as prove a delight by its marvelous singing and by the varied moods and themes of its songs. These singers will make but half of his program, for with them he brings two distinguished opera artists as soloists, their part of the program introducing also composers of well known classics and compositions that are not known here.

With the Ukrainian National Chorus something new will come out of the East, from the land of the big White Bear. It is a group of human voices that all Europe calls a "human orchestra." And they sing without accompaniment, the voices responding to the conductor's command like a human symphony. There are forty-singers, under the direction of Prof. Alexander Koschetz, and they have triumphantly toured Europe, coming next autumn to the United States for four months and then going to South America by way of Cuba, Mexico and other Central American countries.

Gogol says that "singing means everything to the Ukrainians." Song accompanies every action of the Russian peasants from the cradle to the grave. These people of what was formerly Little Russia bring their traditions, their religion, their history, and their temperamental frolic to you in fascinating vocal language as vivid and imaginative as the orchestral score of Rimsky-Korsakoff's tale of the Arabian Nights in his "Sheherazade."

America knows the language of tone color, drama, fantasy and fable that the Russians put into the orchestra. But hear the leading critics of Europe wherever this famous Ukrainian National Corus has passed, leaving impressions that seem to touch their pens with magic ink.

Makes Poets of Critics.

These critics do not bring mere valuation. They immediately begin creating epics in prose. Adolphe Boschet, a leading authority on music in France, wrote of the first concert of the Ukrainian National Chorus in Paris:

"From the very beginning one loses all notion of time and space. One forgets the prosaic hall. One imagines being in some sacred temple and assisting at the performance of come marvellous and hitherto unknown rites of Eternal Beauty. We no longer witness ordinary singers obeying their conductor—these are priests and priestesses of a edep religion reverently bent before a Demiurge, who projects and transmits his own flame with eloquent and dominating gesstures, by turns impressive, tragic, wrathful, or imploring.

"He plays, so to say, on a magnificent human instrument, whose forty hearts and forty brains are connected in a telephatic and mysterious correspondence with his heart and brain. What a discipline! What a submission to the idea which is felt to hover over these unique performers! What marvellous precision! What purity! What nuances! Never a hitch in the most daring rhythms, not the slightest hesitation in the most difficult passages; and then what poise and what perfect homogeneity!

"Everything is mingled in unique sonorousness, giving sometimes the impression of an ideally harmonious organ. A great reception was given to Mr. Koschetz and his prodigious singers. The encores were numerous and the ovations enthusiastic. There were also —I have seen it in many eyes—tears, real tears of emotion and joy."

Prodigious! — yet bringing tears of emotion and joy. That is a new language.

The Programs.

"One has to admire without reservation the Ukrainian National Chorus and their marvelous conductor, Mr. Koschetz," writes the Tribune de Gene. "Their second concert last night gave great satisfaction. It is a series of canticles, Christmas carols and folk songs, melodies coming straight from the soil and of absolute originality. They have been arranged with musical taste of the most correct style and then rendered in perfection."

What is this music?

Every event, from great wars down to neighbors' gossip, is recorded in Ukrainian folk melody. It is oral product of the people's genius. A thousand years have elapsed and only songs are left to tell us of these barbarous times. Today in American we are just beginning to emancipate the spirit of the young through what someone has picturesquely called "the imaginative ritual of play."

These Ukrainians have evolved an imaginative ritual of life—and have told it in song. "Hvae lived it in song" is a better term, for it is ingrained with the customs of daily life. There are choral dances of spring, summer and autumn; the games of the young people in their winter gatherings; marriages, funerals, the harvest. And the ancient gods of Thunder and Sun are revived in all their pagan beauty. Later ballads are full of illustrations of the manner in which the old pagan gods became Christion deities.

For example: Perun, the Thunder god, became in popular superstition, "St. Ilya" (or Elijah), and the day dedicated to him, July 20 (old style), is called "Ilya the Thunder bringer.". Elijah's fiery chariot, the lightning, rumbling across the sky, brings a thunder storm on or very near that date. Ilya's characteristic feats, as well as those attributed to his heroic steed, Cloud-fall, are regarded by the school of Russian writers as poems of cosmic myths.

Has this myth some kinship with the legends Wagner used in the "Nibelungen Ring," with Brunnhilde and her cloud-vaulting horse, Grane?

There is a quaint mingling of the pagan and the Christian in a carol to the "Koliady." The Christmas festival among the Slavonians was called Koliada; and the sun—a female deity—was supposed to robe herself in holiday attire, with head dress yielding to the cheerful lights of the lengthening days. Carols were sung to Koliada by a train of young people who attended her and received presents in return. One of them runs:

Koliada! Koliada!
Koliada has arrived!
On the Eve of the Nativity,
We went about, we sought Koliada;
Through all the courts, in all the alleys,
We found Koliada in Peter's court.
Round Peter's court there is an iron fence,
In the midst of the Court there are three rooms;
In the first room there is a bright Moon;
In the second is the red Sun;
And in the third room are the many Stars.
How fresh it is!

The Russo-Greek Church never interfered in any degree with popular poetry, either secular or religious. Christianity, therefore, merely enlarged the field of subjects. The result is that the Slavonic people posses a mass of religious poetry the like of which, either in kind or quantity, is not to be found in all western Europe.

The Ukrainian National Chorus sings also charmingly naive poems about the Holy Virgin and the Child, revealing the very spirit of Christianity. Then the bride-maidens sing their wedding songs, or we hear how a wild youth gathered the lads of his tribe and raided the neighboring village to kidnap his sweetheart. The music of this choir is something new in choral singing. Quality, not mass, is its method. Yet mass there is when needed, violent massed voices. They scale the whole of the national soul, ranging from the deepest melancholy to outbursts of wild gaiety.

Koschetz, Director.

Prof. Alexander Koschetz is known throughout Russia as a composer and as the conductor of the famous Ukrainian National Chorus. These are not chorus voices, in our sense of just singing together, but are chosen from among the most expert and talented singers.

"He plays upon his choir as he would upon an organ," says La Lanterne, of Paris, of this famous creator of a symphony of human voices. "He opens and closes the stops of his magic music box. He throws back the tenors and draws out the basses . . . he combines and opposes a thousand unsuspected resources of his human instrument." And from the Demain, of Brussels: "Mr. Koschetz conducts his choir in a really exquisite manner by his elegant and discret mimicry, as light as it is expressive. One might say he is a sculptor in melody, in rhythm, in measure, in shadings."

London, too, the land of the great chorale and the mother of the sacred oratorio, sings their praises in extravagant terms. "Some extraordinary and original choral effects were achieved by this choir at their concert at Queen's Hall last night. It would not be too much to say that nothing quite like it has ever been heard in London before. The basses in particular have wonderfully sonorous voices, but the way they sang their national songs surpases all description."

And so the praise of the nations goes on. Laudation, imagery. The Berlin Allgemeine Zeitung begins with a legend: "When the Lord was distributing gifts to the children of all nations in Paradise, there remained one little maiden without a gift. 'Who are you?' inquired the Almighty. 'I am a child of the Ukraine,' answered the little one sadly. Then the Lord was enlightened with a bright thought. He gave the little one the gift of song. At eery step," the writer continues, "you notice the clearness of intonation and the correctness of the singin, even in the quickest measures. And what emotion manifested by these Ukrainians!"

Acts as Ambassador.

A writer in Germany has said that if his country had such an organization to send out to the world that would so reveal the very heart of a people they would have no need of ambassadors. The emphasis is upon the word "national" with these singers from the Ukraine because of its inherent characteristics. Here we may know peoples, manners, customs—"through the sweet power of music."

Two famous soloists Mr. Rabinoff will bring with the choir as a separate part of the progrsm. Oda Slobodskaya, the leading dramatic soprano of the Petrograd Imperial Opera, whose voice is said to surpass in loveliness the quality of the voice of Michailova (whose records alone are known here), will be one of the very heart of a people they would have no need of ambassadors. The other is the famous Carmen, Maria Davidova, of the Petrograd Opera House. M. Rabinoff says that during his recent stay in Europe he heard the Ukrainian National Chorus three times in Paris, twice in London, once in Vienna, Berlin and Brussels. "Five different countries and five different peoples, each having a school of music of its own, and in each and every instance I have seen such demonstrations of enthusiasm as I have never before witnessed."

(Musical Courier, New York, June 15, 1922)

ГІТЛЕР
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьонко, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі .....
Замовляння висилайте враз з грішми на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

НОВА ОФЕРТА!
ХТО ПРИШЛЕ ЗАМОВЛЕННЄ НА $3.00 ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ", той дістане Календар Укр. Народного Союза цілком даром.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО
ПРИЙМАЄСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА
КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ,
ОБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇ РОДИНИ

ЯК КОНАЄ КРИМ, ПЕРЛА УКРАЇНИ.

Кореспондент московської „Правди", Урановский, описує, як тепер виглядає Крим, де колись жилося як у раю:

Симферопіль. День. Улицями пересуваються нужденні, сірі обличча. На витоптаних сходах багатьох помісаріятів товпляться прохачі. Люде-звірі виходять на грабунок. Виходять одинцем, з буками, і громадами зі зброєю. Молоді, ледво розцвилі дівчата і старші, зівялі жінки продають своє тіло. А на тротуарах виття. Виють з голоду, притулені до мурів старці, жінки і діти, „квіти землі"...

Вулицею суне трамвай. На переді між шинами лежать ті „квіти землі", лежать і пищать, як умираючі котята. Вохко, студено, сніг, вітер від моря віє — все те гірше від міцного але здорового морозу півночі. А над дверми великого дому при головній улици гарний плякат: „Діточий притулок Народного Комісаріяту Освіти"...

Біля нього плаче троє діточок, татарчата з чорними очима. „З села привезли їх і покинули", каже жінка.

Дві великі кімнати, без ніяких річей, переповнені дітьми, брудними, в лахах, з широко відкритими очима. В розі кімнати витягнувся 10-літний хлопчик з жовтим обличчем, отворені уста, білі зубки видно.

Що се? Труп? Дали йому ½ фунта хліба, зїв нараз і помер! Се звичайна річ, дуже звичайна, каже оден з його товаришів... За ніч померло так 20...

А в заведенню для божевільних глітно. Найбільше молодих дівчат, що збожеволіли з голоду. Лежать нерухомі. Котра ще має трохи сили, та плаче. Одна кричить: „Чому нас убиваєте? Дайте хоч шматок хліба! Пане докторе, прошу вас, шматок хліба!"

Лікар байдуже дивиться на хвору і каже до мене: „Ми безсильні — не маємо нічого. І лічити їх також не можемо."

На Ай-Петрі сидить немилосердний цар-голод. А в містах гуляють його страшні слуги: нужда, грабунок, проституція й божевілля. Се чорний, страшний Крим, з морем нещастя, з горами нужди, з фонтанами сліз, які бухають високо до неба.

Подав **О. Назарук.**

КРАЄВИЙ КРАЄВИЙ

КАЛЄНДАР

ПРОСВІТА

на 1922 рік

Ціна тільки 55 центів з пересилкою.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

РАТУЙМО УКРАЇНУ!

З усіх сторін нашої батьківщини лунає клич: поможіть! Просять о поміч каліки, сироти, вдови. Просять о спомогу студенти, стрільці, ріжні культурні інституції. Приходять листи від батьків, материй, рідні...

Усім варта, усім треба помочи!

Ми одізвалися щирим серцем і щедрою рукою на всі ті кличі і не забудемо й на будуче про наш обовязок супроти них. Наша еміграція піддержала славно й своє правительство, довершуючи через верх першу національну позичку.

Але тепер, із поміж усіх поликликів і просьб прилинув до нас стогін — умираючих з голоду.

На Великій Україні такий голод, що подекуди їдять людських трупів! Матері вбивають своїх власних дітий, щоб охоронити їх від мук голоду. Народ не оре і не сіє, бо вже нема худоби і сили нема до роботи. Висохлі, живі трупи ждуть смерти як спасення від недаючоїся описати нужди.

Це не картина історичного писателя, це наші факти, подані в часописи, основаних американськими кореспондентами.

Цей страшний голод не в Індіях, не в Китаю, а на богатій Україні, котру вирабували московські наїздники. **Це вимирає наш рід, наші хлібороби, наші робітники!**

Як прийде під наш поріг голодний, ми не відправимо його. Як збирали на „Червоний Хрест" ми сипали долярами... Дарма, що ця інституція показалася для Українців — мачохою! Ми дали в імя гуманности.

Ми залюбки говоримо, пишемо а й кличемо усюди, що ми діти Соборної України, котрої земля і народ від Кавказу-аж поза Бескид. Ми мріємо і тільки й живемо тою надією на злуку усіх Українців — у независимій, зедненій державі. Коли співаємо наш народний гимн „Ще не вмерла Україна", то маємо на думці Неньку Україну— Тараса, Богдана — не тільки наш власний, галицький закуток.

Браття! Сестри! Пора показати ділом, що у нас є любов до тої нашої „Соборної", до тої спільної нам усім Матери! Не ждім, не гаймося подати поміч. Кождий день проволоки це сотки а може й тисячі нових трупів, свіжих могил на Україні. Уже Вона і тепер немов велике кладовище. Погуляли вороги, полишали за собою сліди. Стоять по степах кургани, збірні могили, вимордованих наших найлучших людий. Сотки тисяч впали від зарази. Богато сторін перемінилося у мертвий цвинтар.

Не даймож голодови докінчити діла знищення!

Дивіть! Наші голодні скитальці в Европі порішили, що самі не їсти-муть раз чи два у тиждень, а заощаджені постом гроші пішлють на поміч Великій Україні.

Під яцькою кормигою — наші брати, самі не в гаразді, а збирають жертви на поміч голодючим.

Чи тільки ми, тут в Америці, ми, котрі забули, що голод значить, — **чи ми одні останемо глухі на той крик роспуки, який доходить до нас із рідної землі?!**

На поміч усі, у котрих ще серце не застигло! На поміч умираючим із голоду людям!

Не чоловік, а камінь той, кого не зрушить страшна доля своїх людий. **Не варта той зватися Українцем, що не дасть свою лепту тим, що гинуть.**

До роботи свідомі Українці та Українки! Самі уперед зложім жертву, не гаючись, а відтак від хати до хати!

Скликуймо віча, уладжуймо концерти, представлення, пікніки, видумуймо сотки способів — аби тільки зібрати як найскорше і як найбільше!

І до Американців удаймося о поміч. Стараймося о дозвіл збирати жертви. Вони дадуть, коли дізнаються, у якій страшній потребі просимо.

Хай уся енергія пробудиться у нас до цього діла. **Хай тою зібркою порівняємо ті непорозуміння і блуди, які досі ділили Галичан і Придніпрове.** Хай видять, що наші серця бються горячим співчуттєм і любовю для усьої України.

Нехай усі українські часописи забють в оден дзвін тревоги. Нехай кожда українська організація подбає, щоби ухвалити якусь суму із своїх фондів. **Нехай це діло вийде так складно, так однодушне, із таким розмахом, щоби ця поміч була гідним виразом нашої любови для України!**

Наш часопис „Свобода" займеться радо оголошуванням і негайною пересилкою збірки.

Еще раз кличемо: Не ждіть, а поможіть сейчас! Бо тільки скора поміч зможе вратувати від страшної смерти!

Н. С.

ЗЇЗД РУСОФІЛЬСЬКОЇ ПАРТІЇ У ЛЬВОВІ.

Руссофіли скликали на день 15. червня 1922 р. зїзд своєї партії у Львові, на якім мали здати звіт з дотеперішної діяльности, скріпити свої організаційні сили й утвердити лінію дальшої політики".

АВАНТУРНИЙ КНЯЗЬ.

Як доносять англійські газети, сербський князь Юрій дав знов про себе чутку. Сим разом мав він писати листи з погрозами до свого брата Олександра, що місто нього сидить на югославянськім престолі, та прихильників короля, головно до Пашіча, премієра міністрів.

Юркови не першина робити скандали. Він через них навіть стратив свого часу права до сербського престоля, які мав титулом того, що був найстаршим королівським королем. Сі скандали наповняли колись сербські та австрійські газети. Раз він вибрався на гори і посварився в дорозі з молодим Македонцем і пострілив його. Раз його викинено з головної реставрації в Білгороді за те, що кидав на музикантів фляшками вина і залицявся до акторки на сцені. Другим разом повів в ночи напад на жіночий монастир і при тій нагоді власноручно виломив ворота монастира та власним мечем вбив монастирську собаку. Раз знов хотів показатися цільним стрілцем перед панями, вирвав рушницю жовнірови, стоячому на варті в королівській палаті, і влучним вистрілом через вікно, вимірений до цигорниці Турка, сидячого в каварни проти королівської палати, розбив Туркови щоку.

Від коли стратив права до престола, вже все за границею, турбуючи свій рідний край лише домаганнем заплатити час від часу його великі довги, які затягав мимо сього, що сербський скарб державний виплачував йому річно по 200,000 франків. Аж тепер Юрій заклопотав Сербію справді політичним скандалом, який може мати далекосягні наслідки з огляду на те, що по його стороні стоїть в сербськім війску велика партія. Ціла Югославія має ділитися на прихильників короля, що звуться „Білою Рукою", та прихильників князя Юрка, що звуться „Чорною Рукою". Тому й уряд старається всіми силами засадити авантурничого королевича в французький дім для божевільних.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЗАЧНІТЬ КУПУВАТИ ТЕПЕР

MAGNOLIA

і

STAR MILK

ЩАДІТЬ ПРЕМІЙОВІ КАРТКИ НА ЦІННІ ПРЕМІЇ.

Пішліть на котру небудь адресу на противній стороні премійової картки по ілюстровану премійову лісту. „Виплатиться щадити премійові картки".

ЖІНКИ НАПАЛИ НА МОРЯКА.

На Оля Ляндсета, 29-літного норвеського моряка, напала в середу на Ковні Айленд товпа жінок і булаби його певно його тяжко побила, якби не оборона полісмена. Афера почалася з того, що жінки побачили коло моряка малу, може яких 10 літ маючу дівчину в плачу. Довідавшися від дівчини, що моряк зачіпав її, жінки зараз побігли до полісмена і зажадали його арештованя. Тимчасом до моряка підійшов якийсь незнакомий, визвав моряка на кулачну бійку і за коротку хвилю вдарив його в щоку так, що сей впав без памяти на землю. Полісмен, котрий на се надійшов, арештував моряка і повів його і дівинку на поліційну стацію. Та жінки видно не були сим вдоволені, бо яких 500 з них назбирало на березі моря всякого патича і дощок і з тим кинулися на моряка, пробуючи відбити його від полісмена. Якби на рішучість полісмена, хто знає, що сталобся з моряком. На поліції він признався, що він привіз зі собою малу дівчину аж з Ню Йорку, де він забрав її в хвилі, як вона виходила з парохіяльної школи.

БАТЬКО ВБИВ СТАРИКА ЗА НАПАСТОВАННЄ ДІВЧИНИ.

Савіто Спордано з Ню Йорку забив сокирою 67-літного сторожа дому, в котрім він живе. Причиною вбійства було те, що 7-літна дочка сказала йому, що старик зачіпав її. Се так огнівало батька, що він не міг спати цілу ніч. Коли на другий день батько почув, як старик кликав його дівчину, батько, котрий є столярем по званю, схопив сокиру, зійшов до пивниці, де був старий сторож, і тут кількома ударами сокири вбив його на місци. Сповнивши страшний вчинок, батько закинув сокиру за бочку, а самий пішов на поліційну стацію віддатися в руки поліції. Тут його зараз арештовано, щоби поставити перед суд за вбийство людини. Судовий лікар оглядав дитину, котрої балачка про напастування була товчком до страшного кроку батька, але не найшов ніяких признак напасти.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок "SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЦАРІВНА

повість ольги кобилянської,

друге видання, з передмовою Осипа Маковея. Брош. 1.75, в звичайній оправі 2.00, в люксусовій оправі 2.75

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЯК ПОВСТАЛИ ПРИВИТАЛЬНІ ЗВИЧАЇ.

Звичай скидати капелюх при зустрічі повстав дуже-дуже давно. Ще за тих часів, як по світі було розширене невільництво. А за тих часів вільні люде — тоб то, мовляв, пани, не дозволяли своїм невільникам мати довге волосе на голові. По деяких країнах голили невільникам усю голову, по инших — тільки пів голови й по тому пізнавали невільного чоловіка, від пана розріжняючи. Отож коли невільник здибував вільного, він мусів показати, що він — не рівня панові, знімав з голови капелюх й показував, що він — голений. А що тим невільник одночасно виявляв перед паном і свою пошану, чи покору, то потім, коли вже й невільництво скасовано, люде залишили звичай здіймати шапки при зустрічі, на знак своєї пошани один до одного.

Звичай подавати один одному руку повстав іще давнійше. Тоді ще люде були дуже дикі й неосвічені. Вони здебільшого воювали поміж собою, коли не належали до одного роду, і кожен уважав за ворога всякого незнайомого та його боявся. Отож на знак того, що зустрічний незнайомець не має нічого лихого на думці й не тримає в руці жадної зброї, він — при зустрічі — випростовував у гору та на перед свою правицю, розтуливши пальці й показуючи порожню долоню. Зустрічний бачив, що небезпеки нема й коли сам не мав думки нападати на незнайомого, також витягав і свою правицю, показуючи долоню. Згодом на знак пошани обидва зустрічні трохи схиляли й свої голови, а з того й повстало старовинне привитанє, яке ми бачимо нині тільки на малюнках із життя стародавніх часів. Так витали ся, наприклад, Римляне й Греки.

Пізнійше люде надумали не тільки показувати свою руку, а вже близшим та приятелям почали її простягати. Се виначало, що один приятель пропонував другому свою підтримку чи силу своєї руки на випадок, колиб тому довело ся боронитись від ворога. А другий, приймаючи приятелеву руку, стискував її, ніби тим самим говорючи: Згода! Будемо друзями!

Звичай робити реверанси, чи книксени повстав пізнійше, в так звані „середні віки". Робили реверанса не тільки маленькі дівчатка, а однаково — й поважні пані, та старенькі бабусі. Таким способом витали вони королів, князів та всяких великих панів — „феодалів", тоб то своїх володарів. Бож не слід забувати, що за старих часів тих королів та князів, чи взагалі можновладців, занадто багато було на світі. А що тим панам не було чого робити, бо за них усю працю робили їх покірні підданці, то королі та князі, або били ся за всяку дурницю з сусідами, або ганяли на полюваньі, або бенкетували та піячили, як і взагалі роблять іще й досі всякі королі та безділники. Отож, впоряжаючи бенкети, тоб то „придворні балі", вони скликали до своїх замків та палат і своїх підданців. А ті, приходячи до свого володаря, на знак своєї повної покорі, ставали перед ним навколюшки. Так само робили підданці, коли приходили до феодалів чогось просити. Пан же, бачучи, що жінка стоїть перед ним навколюшках, простягав до неї руку, немов хотів їй помогти піднестись на рівні ноги. А що сі рухи робили ся майже одночасно, то жінка не встигала й власти на коліна, тільки згинала ногу, щоб те зробити. Отож з того руху й повстав реверанс. Слово се в мові французькій визначає: „пошана".

Звичай робити реверанс і досі істнує при всіх королівських дворах і він обовязковий для всіх жінок, покликаних до короля на прийоми, баль, чи якесь свято. Тільки там реверанс треба робити иншим способом, як то роблять дівчатка в звичайному житю. Кожда дама, підходячи до короля, робить аж три „глибокі" реверанси: перший — біля самого короля, другий — відступивши на три кроки назад, а третій — ще відступивши на три кроки. Тільки та тричі відступаючи, дама може нарешті повернутись до короля спиною та вже йти далі по людському. По деяких країнах Европи, переважно по глухих містечках, ще й досі служниці роблять книксен своїм панам, а селянки — вчителеві та пан-отцеві. Дівчатка, що реверансом витають старших, ніби тим говорять, що вони будуть їх слухати, як середновічні підданці слухали своїх панів — королів чи феодалів.

Коли хтось із ваших приятелів чи знайомих буде від вас далеко так, що не можна ані простягти йому руку, то витають його рухом витягненої вперед та в гору руки. Так само роблять, коли хтось із приятелів чи знайомих відїздить потягом, відпливає пароплавом або що. Простягши руку, легенько хитають самим кетяхом, тоб то пальцями та долонею. Сей спосіб привитання перейшов до нас від понадбережних мешканців, власне, рибальських жінок та дітий. Коли їх татко и брат відпливав від берега в море, то ті близькі та приятелі, що лишали ся на березі, щоб дати змогу любим морякам здалеку себе бачити, махали їм ріжнокольоровими хусточками, високо тримаючи хусточку в руці. А хусточкаж була майже в кождого, бо ті, що лишали ся, зі страху та жалю по відплилих, плакали й витирали собі сльози. Часто й тепер при відїзді милих, витаємо їх хусточкою, а не порожньою рукою.

На Сході—в Туреччині, Персії то що — чоловіки, витаючись, прикладають руку до чола та серця, а потім роблять рух, ніби сією рукою хочуть доторкнути ся землі. Сим вони показують, що думку й серце — тоб то свою любов — складають до ніг тієї людини, яку шанують. За старих часів сей звичай був так само й у нас, на Україні. В багатьох місцях він ще й досі тримається алеж так переважно витають Бога та святих, тоб то вклоняють ся перед святими образами.

Туркині та Персіянки, витаючи старших людий, складають руки на грудях і схиляють голову та верхню частину тіла наперед. Се — памятка ще тих недавніх часів, коли на Сході жінку уважали за невільницю, бо зложені навхрест на грудях руки, були там за знак невільницько покори. Так само й до нас на Україну занесено сей східний звичай, якого ще й досі не залишили по деяких місцях старі наші жінки.

Привитанє виявляємо здебільшого не лише самими умовними рухами. При зустрічі або прощаню говоримо також і певні привитальні слова. Стародавні Греки, а за ними — й Римляне, що багато дечого переняли від Греків, витали ся словом — „Радуйся!" Сим вони хотіли виявити, що бажають приятелям тільки самої радости в житю.

На Сході та по країнах магометанських, де тримають ся віри Магометової, чоловік чоловікові каже: — „Селам аліюм", тоб то — „Нехай буде з тобою спокій Господній". Жінціж та чужинцеві, що не належить до віри Магометової, тих слів казати не можна. Тоді кажуть тільки: „Алла мерхамутн", тоб то — „Нехай Бог тобі буде милостивим", бо магометанець не може припустити, щоб якийсь чужинець міг заслужити спокою Господнього.

Коли по світі поширилось християнство — в привитаних майже по всіх землях згадували Бога, чи Христа, чи Діву Марію. І у нас, на Україні, ще й досі по селах істнує звичай, казати при зустрічі—„Поздоров, Боже", а при розлуці — „Щасти, Боже, на все добре!"

—o—

В ТРИЛІТНУ РІЧНИЦЮ РОЗБОЮ.

На згадку сумної памяти узаконення політичного розбою та наслання польських військ на українські землі Найвисшою Радою, дня 25. червня 1919 силкає Нюйорська Ліга горожан та ветеранів

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

на найблизшу неділю, ДНЯ 25. ЧЕРВНЯ, о годині 2.45 попол. до великої салі Народного Дому в Ню Йорку.

Хто розуміє, яка вага сього віча, нехай приходить. 45-6

Стеф. Дембицький, голова,
Тимко Мілещук, секретар.

З ВЕРШИН І НИЗИН

збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листе" й „Великі щоковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брошурована $2.75, в полотняній оправі $3.40.

Замовлення посилайте на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ

ШТУКАР

212

ГАРНИХ ШТУК ДО ЗАБАВИ.

— Зміст: Часть 1. Забави фізичні і хемічні. Часть 2. Штуки з картами. Часть 3. Штуки рахункові. Часть 4. Штуки жартівливі.

50ц.

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РОЗБИЙНИК

КАРМЕЛЮК

ІСТОРИЧНИЙ РОМАН

в 6-ох томах, Мих. П. Старицького

2.40

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СТАРОІСЛЯНДСЬКІ НОВЕЛІ.

I. Духи сторожі Ісляндії.

Король Гаральд Гормсзон, Датчанин, звелів одному чародієви відмінити свою постать і удатися до Ісляндії, щоб дав королю вісти. Він поплив у подобі кита.

Долішовши близько берега облиш довкола північного побережя і обернув ся на захід і побачив, що краю берега двох ріжної подоби, деякі великі, де які дрібні, і гори та горбики були повні їх.

А коли долив до фіорда Папна і вплив до нього, щоб видіти на беріг, то з розсілини гори великий дракон, а за ним гадюки і всяке хробацтво і подуди на нього отруйним духом.

І він відвернув ся геть, на захід перед фіорд Єйл і виплив до нього. Напротив нього вилетів птах такий здоровенний, що заповнив цілий яр, а його крила били ся о гори по обох боках, і з ним було багато птахів, малих і великих.

Швидко він відвернув ся відси і поплив на захід довкола берега і на південь, до фіорда Брайда. Тут вискочив до него скажений бик, аж до самого моря, і бик був великий і почав реати, що аж лунало під небом, а за ним много охоронних духів.

Тоді він знов зараз вернувся і поплив на південь довкола Рейколо Вікарскайда. Та ба, тут вийшов против нього гірський велитень, що мав у руках залізну булаву, а голово був висший над гори, і много инших велитнів при його боці.

Тоді він утік і поплив на схід, безмежного краю. „Та тут пустістінько, — сказав він, — сам пісок та пустар, а на морі страшно бють ся хвилі о скелі, а хвилі такі здоровенні, що й довгим кораблем не проїхав би тули".

Тоді тут орали землю ось які мужі: Бродельгі над Ванна фіордом, там де дракон ліз до моря, і Єйольфі Вальгердарзон над фіордом Єйл, там де птах показав ся. і Торд Ґеллір там, де виходив рикучий бик, над фіордом Брайда, а по той бік Рейкянеса, де виходив гірський велитень, жив годе*) Тородд.

II. Як король Олаф пробував своїх пасинків.

Оповідають, що король Олаф — той сам, що потім був прозваний святим — був раз у гостині у своєї матери Асти. Вона вивела йому своїх братів, пасинків.

Король посадив собі двох старшеньких на коліна, Ґуторма на одно, а Гальфдана на друге. Він глядів на обох завертаючи очи і вдавав сердитого; оба хлопці збояли ся.

Тут Аста привела до нього найменшого сина, що звав ся Гаральд і мав ще лише три зимки.

Король завернув і на нього свої очи, але він сміло дивив ся на нього. Тоді король узяв його за волосє і поторгав; хлопець ухопив короля за бороду і почав рвати її. Тоді сказав король: „Бити-б тебе дуже, братіку!"

І другого дня ходив король на дворі довкола Астиного обійстя, і мати з ним. Надійшли до стаду; тут були Астині сини, Ґуторм і Гальфдан і грали ся; там стояли великі стодоли і здоровенні шопи і пасло ся богато худоби, грубої й дрібної. Там вони забавляли ся. Поблизу них над глинистою затокою ставу був Гаральд. Він кидав тріски в воду, і вони великими кувами плили до берега.

Король запитав його, що се значить?

Він відповів, що се кораблї з військом.

Король засміяв ся і мовив: „Може й так, дійде до того, що пануватимеш над кораблями".

Тоді покликав Гальфдана і Ґуторма і запитав Ґуторма: Що би ти найлїпше волів мати, братіку?"

„Поля", відповів той.

„А скілько тих полів?" запитав король.

„Так богато, — відповів хлопець, — щоб отсей півострів, що літо був засіяний". А на півострові стояло десять фільварків.

Король промовив: „Тут моглоб стояти богато збіжа".

Потім запитав Гальфдана, що би він рад найлїпше мати.

„Коров", — відповів сей.

„А як богато?" запитав далї король.

Гальфдан відповів: „Так богато, щоб ідучи ось тут до води тисли ся щільно одна до одної".

Король відповів: „Хочеш мати великі добра, в тім ти вдав ся в свойого батька".

А потім запитав Гаральда: „Чого би хотів мати найбільше і найраднїше?

„Людий" — відповів той.

Король мовив: „А скількож так?"

„Стільки хтів би мати, аби вони коров мойого брата Гальфдана поїли на один обід".

Король засміяв ся і мовив до Асти: „Годуй його, мамо, з нього король буде".

III. Погана нога.

Був чоловік на імя Торарін Нефільозон. Се був Ісляндець. Його рід сидів у роздріб у північній Ісляндії. Він був простого роду, але розумнїйший і більше бесїдливий від инших і свобідний у своїй розмові з висими. Се був великий моряк-і часто покидав свій край.

Торарін був страшенно бридкий чоловік; найгірше шпетило його те, що ма погані сустави: мав великі руки, та за те ноги ще поганїйші.

Торарін був раз у місці, де король Оляф Грубий, що потім був названий святим, стояв зі своїм двором. Він був добре відомий королеви. Тоді він виряднив купецький корабель, що мав свій власний, щоб лїтом до Ісляндії. Король Оляф задержав Тораріна кілька день у себе і часто розмовляв із ним. Торарін спав у королївській кімнаті.

Одного ранку досвіта король пробудив ся, коли инші ще спали. Саме сходило сонце і в домі було зовсїм ясно. Король побачив, як Торарін виставив одну ногу з під свойого накритя. Король добру хвилю дивив ся на ту ногу, і тут усї побудили ся в кімнаті.

Король мови до Тораріна: „Отсе вже хвилю не сплю і бачив такий вид, що вважаєть ся мені вартим великої уваги: а се отся людська нога, про яку думаю, що вона найпоганьша на все місто". — І візвав инших, щоб подумали, чи й їм так видасть ся. І всї, що бачили ту ногу, згодили ся, що так воно й є.

Торарін чув, що говорило ся і відповів: Мало таких річей, щоб були так незвичайні, аби ще й инщого в тім роді не знайти. Вважаю душе правдоподібним, що тут є щось таке".

Король мовив: „Стою на тім, що поганїйшої ноги не знайдеш, а хоч би я мав о заклад побити ся".

Тоді озвав ся Торарін: „Я готов побити ся о заклад, що я знайду ще поганїйшу ногу в сьому місті.

Король мовив: „В такім разї один із нас сповнить другому його бажанє".

„Нехай і так буде", сказав Торарін, і виставив з під покривала свою другу ногу, і ся була нічим не краща, а ще й без великого пальця.

І мовив Торарін: „Глянь лише, королю, на сю другу ногу. Вона ще поганїйша, бо у неї нема одного пальця, і я виграв заклад".

Король мовив: „Перша поганїйша о стілько, що пять її пальців обридливійші від чотирьох, і я виграв заклад".

IV. Історія скальдової вірші.

Раз ждали на Ейнара Флюґу, і поки він прийшов, оповідав хтось із княжої дружини, що Ейнар великий ватажок, але не так великий, як насильник, і як кого вбє, то ніколи не платить кару.

Се чув Ісляндець Галь і відповів:

„А я все таки думаю, що він мусїв би мінї заплатити кару за вбитого свояка, як би я зажадав її в нього".

Дворак відповів: „Се-б тобі не вдало ся; він ніколи ще не заплатив кари нї за кого".

Доти балакали, доти балакали, аж дійшло до закладу: дворак ставив золотий перстінь, а Галь свою голову.

Швидко потім явив ся Ейнар. Король приняв його дуже радо і посадив його тутже новім році. Одного вечера, коли сиділи при чарках, а столи повинношено, запитав король Ейнара, як стоїть діло з їздою до Фінляндії.

Він відповів: „Остатній раз, пане, коли ми їздили на північ, здибали ми ісляндський корабель. Ми в очи кинули їм закид, що вони без нашого дозволу торгують з Фінами; вони перечили тому, але ми змірковали з їх слів, що брешуть. Ми й причалили до них. Вони боронили ся, але ми не пропустили, поки не зборали їх. Та був там один між ними, що бив ся далеко лїпше ніж ми, і се було-б довго тягло ся, як би було кілька таких".

Галь був близько і чув Ейнарові слова. Тоді підійшов до його сидженя і затих дуже.

Дворак запитав його, чого так посмутнів? Він відповів: „Маю на те причину. Власне я довідав ся, що Ейнар Флюґа вбив мойого свояка: тепер мусить дійти до того, що мушу видусити від нього кару.

Дворак мовив: „Не рад би я, щоб ти й балакав про се, занехаймо свій заклад".

Галь відповів: „Ну, побачимо".

Другого ранку Галь приступив до Ейнара і сказав: „Ти вчора вечір оповів новину, що мене дуже обходить, а саме, що я втратив через тебе одного свояка. Хтів би я знати, чи ти заплатиш мінї кару?"

Ейнар відповів: „Чи ти ще не чував, що я нїколи не плачу кари? Ти не виглядаєш мінї на такого, щоб швидше від инших дістав від мене виплату. Як би я заплатив одному, то всїб поперли до мене зі своїми довгами. Краще не починати.

Галь мовив: „Не мусите обертати се в той бік, що се для вас не страта, а мінї потіха.

Ейнар просив його забирати ся з Богом до дідька і не балакати пусте. Галь пішов і сїв на своє місце.

Дворянин запитав його, чи Ейнер хоче що дати.

— Нї, — каже Галь.

Дворянин сказав: „Я так і думав. Покиньмо свій заклад. І не заговорюй про се багато.

Галь відповів, що все таки ще раз попробує.

Другого дня в ранцї Галь ще раз сказав до Ейнара:

— Радби я ще раз запитати тебе, чи ти за мойого свояка заплатиш мінї кару?

Ейнар відповів: „І що се за нудна балачка: коли зараз не забереш ся мінї до чорта, то тут і смерть твоя.

Галь пішов і сїв.

Дворянин мовив: „Ну, як же тобі повело ся з твоїм жаданем у Енара?

Галь відповів: „Замісць гроший погрозив убити мене на місцї".

„Оттого то я й ждав",—сказав той, — „і я ще раз звільняю тебе з закладу. Бо тепер нема такого лиха, якого-б ти не міг надїяти ся від нього, коли докучатимеш йому своїми упімненями".

„Правда твоя, — мовив Галь, — але все таки я подивлюсь іще третій раз і вже аж тоді дам спокій усяким пробам".

І він устав і приступив до короля. Повитав його словами: „Благо вам, пане королю!"

„Витайте, Галю!" мовив король. „Чого вам треба!"

„Пане, — мовив Галь, — ви добре розумієте ся на снах і я хочу оповісти вам свій сон. Мінї снило ся, що я зовсїм инщий нїж є, а власне снило ся, що я склад Торлейф, а Ейнар Флюґа видав ся мінї ярлем Гаконом. І мінї здавало ся, що я уложив на нього насмішливу віршу, і пригадив собі її збудивши ся.

І він відступив троха на бік і пробурчав щось собі в бороду, але що бурчав, того не було можна зрозуміти.

Тоді король сказав до Ейнара:

— Прошу тебе, Ейнаре, заплати йому по моїй просьбі кару, бо сеж могутний склад і як зложить на тебе вірш, то се буде такий острий вірш, що нїщо йому не опреться. А такий насмішливий вірш сидить, видно, в його голові і тобі грозить велика небезпека. Бо коли візьмуть його люди на язики, тоді буде тобі більше шкоди, нїж варта тих дрібка гроший. Бо що він хоче, се ми бачимо; то не правда, що він бачив сон, але хоче пустити в обіг знаручний вірш на тебе за те, що не дістав від тебе нїчого. Сильнїйших людий нїж ти такі вірші замучували на смерть. Вірш скалда Торлейфа на ярля Гана не згине, доки нордляндські мужі землю орють. Сповни мою просьбу і дай йому дещицю на ту кару за його вбитого свояка.

Ейнард відповів: „Хай буде ваша воля, милостивий пане! А ти йди до мого скарбника і веди дати собі три марки срібла. Він тобі виплатить.

Галь сказав: „Спасибі Вам. Я задоволений".

І він пішов до скарбника і передав йому своє жаданє. Скарбник вручив йому мішну повну гроший і сказав, що тут маєш чотири марки срібла.

— Мінї належить ся лиш три, — сказав Галь. І відважив собі три марки, а більше анї на фенник. Потім прийшов до Ейнара і сказав йому, що має його гроші. Ейнар запитав його, чи взяв усї гроші, що були в мошонці?

— О, нї, — мовив Галь. — Не думай собі, щоб я хотів стати злодієм твоїх гроший. Я дуже добре розкусив твій підступ. А тепер бувай здоров!

І він пішов на своє місце.

Тут мовив до його дворянин:

— Ну, що, виграв заклад?

— Виграв, — мовив Галь.— Але перстїнь ти заховай собі і радуй ся ним. У сїй справі ти поступив собі зо мною як чесний чоловік. Та я й не мав нїякої причини сперечати ся з тобою, а все таки хотїв попробувати, чи видеру в нього гроші, бо правду кажучи у мене не було нїякого свояка, якого-б убив Ейнар.

Переклав Ів. Франко.

*) Годе — ватажок, голова роду, в також чарівник.

БАЛТІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
9 Broadway, New York City
ДО: ГАМБУРҐА ДАНЦІҐА ЛІБАВИ

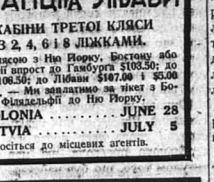

КАБІНИ ТРЕТОЇ КЛЯСИ
3 2, 4, 6 і 8 ЛІЖКАМИ.

Третою клясою з Ню Йорку, Бостону або Філядельфії впрост до Гамбурґа $103.50; до Данцігу $108.50; до Лїбави $107.00 і $5.00 поголовне. — Ми заявляємо за тікет з Бостону або Філядельфії до Ню Йорку.

S. S. POLONIA ..... JUNE 28
S. S. LATVIA ..... JULY 5

Голоситься до місцевих аґентів.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Маємо богато ріжних фарм до продажі в середних околицях Нюйорського Стейту. Фарми добре загосподаровані. Земля дуже урожайна. Всюди цементовані дороги. Безплатно лист і зелїзниць. На жаданє висилаємо кождому докладний опис і фотоґрафії фарм, як рівнож і услівя купна. Купи фарму, а будеш сам собі паном. Пиши сейчас до: Рудзеський і Сон Компанії, 313 Кінґ стріт, Герґімер, Н. Й. 146

RYDZESKI & SON CO.,
313 King Street, Herkimer, N. Y.

ГРІШНИКИ !!!

РОМАН-ХРОНІКА,
О. Я. КОНИСЬКОГО 80ц.

Замовляти висилайте враз з грішми на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ФАРМИ!

ФАРМА! ФАРМА В ROME, N. Y.

Ся фарма є першої ласи, 69 акрів, 4 ліса, сад, 6 коров, 2 коні, машини, 5 безрог, до 250 курий і качок. Ґрунт ґарантований, чорна земля, дім і шопи майже нові. Ся фарма коло школи, сирові і стейтової дороги. Хто купить сю фарму, то водночас мені, бо я ґарантую за сю фарму. Ціна $6000, виплати половина, а решта на річні сплати по сотні на рік і 5%. Сю фарму купите впрост від властителя. Прошу голоситися на мою адресу по дальші пояснення. 45-49

ІВАН ЛАВРУК,
306 S. Madison St., Rome, N. Y.

ПРОДАЄТЬСЯ ФАРМА 10 акрів в Long Island, 1 миля від міста, дім з 7 кімнат, дуже гарний сад, земля дуже добра і урожайна, 50 курий, деякі туляла, продається дуже тано. Маю також другі малі і великі фарми на продаж. Голоситися до: K. KANEWITZ, 144 E. 7th St., New York City. Книгарня. 44-49

Пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотарияльна.
T. J. HRYCEY CO., 329 S. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

НЕРВОВІСТЬ

Недопустіть щоб Ваші розбиті нерви нищили Ваше життя — уживайте

BOSAK'S HORKÉ VÍNO
"Nature's Tonic"

Всі шторники продають його. На жаданє безплатна брошура
BOSAK MANUFACTURING CO., Scranton, Pa.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОК. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ

50 ST. MARKS PL. (8th St.)
коло Лоутої Елєнї
NEW YORK

Годи приймати щоденно від 11—1 попол. й 6—8 вечер. У неділї і свята 9—1 попол.

Телефон: Dry Dock 7637.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР.
„Славної Школи Падьмера"
ДР. ҐРИҐОРІЙ СОЛТИС

Лїчить природною методою ріжні заразні хороби мущин, женщин, дітий. Години 10—12, 2—6, в попел., середи і суботи до 8. веч. Неділї 10—12 рано. 207—2nd Avenue, corner 13th Street, New York City. Tel. Stuyvesant 7048.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.

Порада даром.

DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place.

Години від 9. рано до 8. вечер. В неділї від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОҐЕНБЕРҐ

спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операциї. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
межи 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділї від 9. рано до полудня.
211 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
Вже маємо на складі
РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ

до скорого множення, очислювання платні, міри, ваги, пошиї, почислости і других бізнесових обчислень.

Пишіть на адресу:

Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну опряву 50 ЦЕНТІВ.

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ФОНД ІНВАЛІДІВ.
(Через „Свободу").

Бр. св. Володимира з McKees Rocks, Pa. прислало $6.00

Попередно оголошено $6.00,
ЗАГАЛЬНА СУМА $12.00.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У Милвокі, Вис., помер 17. червня б. р. на запаленнє виноначний і дїяльний член 47-го відділу У. Н. Союза, Тимофій Стасюк. До нашої організациї належав від 28. лютого 1919 р. і був обезпечений на $1.000. Небіщик був родом із села Звиняче, пов. Заставна, Буковина. Осиротив свого брата в Америці і прочу рідню в старім краю.

Бл. п. Стасюк працював щиро для У. Н. Союза, брав визначну участь на останній конвенциї нашої орґанізациї і потрудився чимало в користь наших народних справ. Дописував також до „Свободи" і у всїх своїх дописях виявляв велику любов до свого поневоленого народу. Перед двома місяцями головний уряд У. Н. Союза іменував його інспектором 28-го округа нашої орґанізациї.

Небіщик прожив усього 29 літ, але за той короткий час свого життя записався гарно в памяти ісерци тих, котрі його близше знали і разом з ним працювали. Земля Йому пером і вічна память!

НАДУЖИТТЯ ЗЕЛІЗНИЧОГО РЕВІДЕНТА.

В неділю 4. червня вертали учениці ґімназії СС. Василянок зі Ширця до Львова о год. 6.15 рано. Кондуктор, побачивши, що їде українське товариство, не переглянув білетів і зшижок, але спровадив відразу ревідента, що спеціяльно від учениць зажадав білетів. Коли учениці виказалися зижками, що були писані в двох мовах, український і польський, ревідент поїзду ч. 1766 заявив, що вони неважні, бо на першім місци має бути польська мова. Ті зижки були важні і для каси білетової „Орбіс" і для кондуктора, що їхав до Ширця і для каси білетової в Ширци, а чомусь не вдоволили ревідента. Ревідент загрозив, що виніме ученицї з поїзду, наслїдком чого вони мусїли заплатити за цїлі білети. До дирекциї зелїзниць внесено зажалення на ревідента.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

РОЧЕСТЕР, П. Н. Біпашевський, Лївовський і тов.! На ваше письмо висла я довший лист і два листки. Ви досї нїчого не відписали. Напишіть про себе і Обєднацию — рек. листом. Ч. Ukrajinski tabor v Josefove, Cecho-Slov. Rep. 45

СВЯЩЕНИК гр. кат., не жонатий, пошукує женщини до заряду дому. Мусить добре варити. Услівя прошу писати до: о. Осип Бойчук, 131 N. Beech St., Mt. Carmel, Pa. 45-48

ПО ПРИЧИНІ смерти властителя, мусить продатися фарма в дуже добрім положенню, богато землї родючої, велике пасовисько, великий ліс, два великих сади, фарма вся обсїяна і обсаджена, 17 коров, бугай, оден добрий кінь, машина Buick, всї знаряди які потрібні до фарми. Добра нагода, яка мало трафляється. Фарма продасться тапще як вона вартує. Голоситися до: ANDREW HALACH, 22 Fountain Street, Woonsocket, R. I. 45-47

ПОЗІР! РОДИМЦІ, ПОЗІР.

Новість! Новий винахід, нова мелїцина від всїляких ран, як: попоєнення, поперечна ніг і слїпкання. Цїна фляшки 75 центів з пересилкою. Голоситися на адресу: JOHN MANELICH, Box 251, Youngsville, Pa. 44-47

МУСИТЬ ПРОДАТИСЯ фарма по причині, що властитель вдовець і сам не може дати собі ради. Фарма 50 акрів, 30 обсїяної а решта ліс і пасовиско, великий новий дім, барна, шпихлїр, великий курник, древутня, гарний сад коло хати, керниця коло хати, почта приходить до хати, штор близько, фарма зараз при стейтовій дорозї. Фарму продасться враз з меблями. Цїна $5000, а хто купить її сейчас, дістане її за $4000. Голоситися сейчас до властителя: FRED PRECLIK, R. F. D., Galway, N. Y. 45-50

КІМНАТИ ДО ВИНАЙМЛЕННЯ НА ВАКАЦІЇ

Хто хоче через свої вакації мешкати в гарній околиці і на свіжім воздусї, хай зголоситься на адресу: Alex Dobrosky, P. O. Box 352, Niantic, Conn. Phone 9—3 Niantic.

ПРИБОРИ ДО ГОЛЕННЯ.

Бритви, машинки, ножиці, квачі, щітки до волося, мастьь, товлетова вода, пандер до вина, тонїк і перфуми, всьо гарантоване і по найнизших цїнах можна набути у 31-50

А. ЧАРНЕЦЬКОГО,
2402 INGERSOLL STREET,
PHILADELPHIA, PA.

НАЙНОВІШІ
КЕТТЛЬОЇ
КНИГАРНЯ „СЧОВОГО БАЗАРУ"
ВИШЛЕМО КОЖДОМУ
ALTOOL SICHOVY BAZAR
84 E. 7-TH ST. NEW YORK, N. Y.

ВЕСЕЛА БАНДУРА

Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляти посилати до:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР І КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

має великий склад книжок всякого рода: Історії, Повісти, Оповідання, Байки, Співанники, Молитвенники, Церковні Книги, Образи релїґійні і патріотичні, Стінні календарі, Перекидні картки і много инших річий як: Вишивані сорочки, Обруси, Фартушки, Кравтки, Хустки, Взори до вишивання, Канва і Нитки Д. М. С., Вироби з кораликів, Гердани женські і мужеські, пацьорки і варстатики до роблення пацьоркової роботи. Катальоґ даром. Адресуйте: 98tf

UKRAINSKA KNYHARNIA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Першорядної якости ПЕРА ФОНТАНОВІ „Waterman's Ideal Fountain Pen" можете купити в Книгарни „Свободи". Перо гарантоване 14-каратове золото. При наповнюванню чорнилом не потрібно уживати жадної помпки, бо вистарчить піднести ніктем клямку уміщену з боку, занурити перо в чорнилї, спустити поволи клямку на долину, а воно само наповнить.

Цїна того пера з пересилкою $2.75.

Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КОСИ!

На днях отрималисьмо з Відня коси, з найлїпшої клепаної і добре гартованої стали, довгі 32 цалї, важить поверх фунта, цїна з пересилкою $1.50. Хто замовить 10 штук дістане 2 даром. Перстень до коси 50 ц. Стальовий молоток $1.00. Замовленя посилайте враз з грішми на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

Без ріжниці в котрій сторонї Шікаґо або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і завощадіть гроші.
2221 West Chicago Ave.
Tel. Seeley 4252 і West 6557